

7. Історія міст і сіл Української РСР: В 26 т. Сумська область / Ред. кол. тома: Макухін І. Я. (гол. редкол.), Гриченко І. Т. (заст. гол. редкол.), Долгін Г. С. та ін. К.: Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1973. 696 с.
8. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу: Підручник/ За ред. Б. Д. Лановика. К.: Вікар, 1999. 737 с. (Вища освіта ХХІ століття).
9. Левицький В. О. Розвиток легкої промисловості в українських губерніях Російської імперії в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття : дис. ... д-ра. іст. наук : 07.00.01 : 03 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2019. 716 с.
10. Скляренко В. М., Сядро-Х В. В. Павло Харитоненко : Фолио, 2019. 119 с.

УДК 316.61

Осадчий Д. Ю., Скусинець А. В.,

Студенти

ННІ історії, права та міжнародних відносин

СумДПУ імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ДОНБАСУ ТА КРИМУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Стаття присвячена дослідженню процесу соціалізації та ресоціалізації дітей з тимчасово окупованих територій (Донбасу та Криму) в українському суспільстві. У статті приведено основні положення, що розкривають проблематику даного питання, обґрунтовано доцільні напрямки роботи з молоддю, що допоможуть пришвидшити процес адаптації в новому оточенні.

Ключові слова: соціалізація, ресоціалізація, адаптація, суспільство.

Осадчий Д. Скусинець А. Проблема социализации детей Донбасса и Крыма в украинском обществе.

Статья посвящена исследованию процесса социализации и ресоциализации детей с временно оккупированных территорий в украинском обществе. В статье прописаны основные аспекты, которые раскрывают данную проблему, а также обоснованы целесообразные направления работы с молодежью, которые помогут ускорить процесс адаптации в новом окружении.

Ключевые слова: социализация, ресоциализация, адаптация, общество.

Osadchiy D. Skusynets A. The problem of socialization of children in Donbass and Crimea in Ukrainian society. The article is devoted to the study of the process of socialization and resocialization of children from the temporarily occupied territories in Ukrainian society. The article spells out the main aspects that reveal this problem, as well as reasonable areas of work with youth, which will help speed up the process of adaptation in a new environment.

Key words: socialization, resocialization, adaptation, society.

Постановка проблеми. З початком збройної агресії на півдні та сході України, постало питання, що змусило переглянути деякі аспекти доступності освіти. Україна зіткнулась з проблемою адаптації біженців, а також внутрішньо переміщених осіб в нових умовах. Зрозуміло, що контингент осіб, які проходять процес ресоціалізації на території України є доволі різновіковим. Ми всі розуміємо, що люди віком від тридцяти років переживають адаптивні процеси дещо простіше, в той час коли юнацтво та молодь пристосовуються до нових умов набагато складніше. Проблема постає в тому, аби створити всі умови, що дозволять внутрішньо переміщеним особам адаптуватись до нового місця проживання, кола спілкування, знайти або розвинути власне хобі, вступити до місцевих навчальних закладів. Отже, засобом найшвидшої соціалізації особи слід вважати активну соціальну діяльність, що допоможе людям зблизитись і знайти спільну мову.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням соціалізації особистості в суспільстві і процесом адаптивного періоду присвячено ряд статей, тез та монографій, що в повній мірі розкривають теоретичну складову питання. Загалом цим питанням займались: Г. Лактіонова, П. Плотніков, А. Рижанова, С. Савченко, Н. Гавриш, Н. Лавриченко, Р. Вайнола, Н. Заверіко, І. Зверева, Л. Мішик, В. Оржеховська, А. Капська та ін.

Мета статті. Розглянути основні теоретичні засади соціалізації та ресоціалізації молоді Донбасу на території України, дослідити засоби, що допомагають особистості адаптуватись в новому середовищі, а також реалізуватись в ньому.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день, питання про адаптацію і соціалізацію внутрішньо переміщених осіб є актуальним в нашому суспільстві. Через агресію на сході та півдні України, велика кількість осіб почала шукати прихистку на території Центральної та Західної України, але переміщення – це не одна проблема з якою довелося зіткнутися людям. Головним питанням є те, яким чином допомогти в адаптації особам, що її потребують. Загалом для того, аби вони могли успішно самореалізуватись в нових умовах проживання, ввійти до колективу місцевих шкіл та вступити до ВНЗ. Щоб краще розібратись з даною проблемою слід почати з визначення питання соціалізації.

Соціалізація (від латин. *socialis* – суспільний) – це складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків і відносин, його активної взаємодії з оточенням, унаслідок якої він засвоює зразки поведінки, соціальні норми та цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у цьому суспільстві [2, с. 36].

Слід зазначити, що даний процес триває протягом усього людського життя та має різні стадії. Кожна стадія по-своєму впливає на особистість і її становлення. Але розглядаючи людину, яка вже сформована в іншому суспільстві, слід виділити ту стадію, яка буде актуальною для її адаптації на певному етапі. Серед стадій соціалізації виділяють: до трудової (охоплює період життя людини до початку трудової діяльності— дитинство і період навчання), трудову (період зрілості людини, її активної участі в трудовій діяльності) і після трудову, яка відноситься до періоду життя людини, що збігається з пенсійним віком.

На жаль, наше життя не є стабільним, тому нерідко відбувається такі ситуації, де людина втрачає звичне для неї середовище, оточення, змінюються норми і правила поведінки і вимушена пристосовуватися до нових, тому даний процес отримав назву ресоціалізація [4, с.346]. При повній зміні місця проживання на перший план виходить питання інтеграції в нове середовище. Порушення комунікативної поведінки, кризовий стан та отримання психологічної травми, створюють додаткові бар'єри в успішній ресоціалізації та швидкій адаптації до нових умов.

В контексті даного питання мова піде про зміну місця проживання, що веде за собою перегляд звичної ідеології та пристосування до нових соціо-культурних умов життя.

Отже, пріоритетним напрямком роботи, що допоможуть адаптувати особистість в новому середовищі є включення її до активної взаємодії з оточенням. Це можна пояснити тим, що в діяльність виступає, як соціалізуючий фактор [6, с. 46-47].

Говорячи про дітей віком від 10 до 16 років, то слід сказати, що початок адаптивного періоду починається з налагодження міжособистісних відносин. У цей час, діти переймають інтереси один одного, а також приймають до свого колективу нових членів [3].

Для того, аби адаптаційний період відбувався якісно, слід залучати дітей до спільної трудової діяльності, наприклад, гурткової роботи. В. О. Сухомлинський зазначав, що колективна робота має в своїй основі ряд розвиваючих моментів. Саме ці моменти допомагають дитині в адаптації до нового оточення. По-перше, особистість не відчувається самотньою, адже має постійне оточення однолітків, однодумців, що підтримують її. По-друге, залучення до різного роду діяльності – це спосіб виховного впливу на особистість. Наприклад, залучення до культурно-масової діяльності може сприяти моральному, естетичному, патріотичному вихованню. По-третє, міжособистісне спілкування в процесі гурткової роботи викликає в дітей позитивні емоції. Передусім це важливо тому, що є ряд випадків, коли особистість ще психологічно не готова стати частиною колективу [1, с. 3].

Висока оцінка гурткової роботи не випадкова. Саме гурток дозволяє поєднувати і використовувати різноманітні форми позакласної роботи. Шкільний гурток базується на знаннях, отриманих на уроках. Він дає можливість організувати систематичні заняття за певною програмою і з постійним складом [; с. 4-5].

Нині існує безліч напрямків гурткової роботи: художньо-естетичним, декоративно-ужитковим, спортивно-туристичним, науково-технічним, соціально-реабілітаційним, національно-патріотичним, які допоможуть розкритися дітям, які проходять етап становлення у новому колективі, адже систематичність, неформальна атмосфера, заняття по інтересам, зближують учнів та формують стійкі колективні навички. Навчання у гуртках, так як і в інших закладах позашкільної освіти, ведеться державною мовою, що сприяє удосконаленню розумінню і необхідних для адаптації навичок комунікації [2, с. 41].

Саме тому, гурткову роботу слід вважати, як один з основних засобів адаптування дітей до нових умов.

Значний відсоток осіб, що підпадають під статус біженців, внутрішньо переміщених осіб – це представниками старшої школи. Адаптивний період вони переживають по-різному. Але спостерігаючи на окупованих територіях процес інструменталізації, маніпуляції фактів, слід сказати, що абітурієнти бачили викривлену реальність, що буде відбиватися на сприйнятті інформації, яку вони отримуватимуть в університетах, тому для них надважливим є перейняття усіх соціо-культурних тенденцій нашої країни.

Процес адаптації вимагає від особистості пошук альтернативних засобів здобування знань. На сьогоднішній день, велика кількість університетів пропонує абітурієнтам прослухати підготовчі курси з певних дисциплін, що допоможе їм майбутньому. Для того, аби зруйнувати попередні уявлення особистості про певний предмет, слід побудувати таку систему адаптивних курсів, яка б вирішила питання соціалізації, а також допомогла в набутті нових знань. По-перше, це допоможе особистості ознайомитись з предметом більш об'єктивно, а головне зрозуміти його суть. По-друге, виникає можливість ознайомлення з навчальним закладом і його складом, що позитивно позначається на процесі соціалізації та ресоціалізації. Фактично особистість вже відчуває себе частиною того простору, який вона обрала для здобуття освіти.

Висновок. Таким чином, проблема ресоціалізації ВПО є дійсно актуальною на сьогоднішній день. Проаналізувавши ряд засобів, що допоможуть в адаптації до нових умов проживання, можемо виділити такі перспективні напрямки: розробка нових видів діяльності, які сприятимуть активній інтеграції молоді у нове

суспільство, створення програм, які корегують існуючі уявлення про дійсність, тренінгова робота, яка допоможе вирішити можливі психологічні проблеми, а також не мало важливим моментом стане формування критичного ставлення до отриманої інформації та створення сприятливих умов для життя і розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдєєва І. М. Освітній простір як умова соціалізація. *Нова педагогічна думка*. 2008. №2 С. 3-5.
2. Власова О. І. Соціалізація і ресоціалізація особистості в умовах сучасного суспільства. *Фундаментальні і прикладні дослідження в практиках провідних наукових шкіл*. 2014. №5 С. 35-42
3. Дети-переселенцы: как помочь адаптироваться. URL: <http://sunny7.ua/semja/children/deti-pereselentsy--kak-pomoch-adaptirovatsya>.
4. Ляшенко Н. О. Проблеми соціалізації дітей в сучасній Україні. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2006. № 36. С.342-347.
5. Рябченко В. В. Освіта, навчання, виховання й соціалізація як поняття й процеси та межі досягнення ними особистості. *Вища освіта України*. 2011. №1. С. 46-54.

УДК 371

**Свиридов Андрій,
Петриченко Ярослав,**
*студенти 2-го курсу ННІ історії, права, міжнародних відносин
СумДПУ імені А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна*

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена вивченню музейної педагогіки, як шлях до формування історичної освіти, її тенденції, сучасний стан, інноватика, підготовці в навчально-виховному процесі.

Ключові слова: музейна педагогіка, професійна підготовка, навчально-виховний процес, нова українська школа, вчитель, освітній простір, система освіти.

The article is devoted to the study of museum pedagogy as a way to the formation of historical education, its trends, current status, innovation, training in the educational process.

Key words: museum pedagogy, professional training, educational process, new Ukrainian school, teacher, educational space, education system.

Постановка проблеми. Музейна педагогіка, як засіб передачі культурного досвіду, відіграє важливу роль у формуванні історичної освіти. Одним із головних принципів, які постають у новій українській школі, складає саме культурна компетентність. Задля досягнення даного результату слід використати саме музейну педагогіку, яка має сформувати основні положення історичної освіти. Історична наука постає яскравим прикладом формування культурного компоненту, саме завдяки історії вчитель може прищепити учням основні положення освіченості, вихованості, поваги до минулого. У музейному середовищі даний процес має проходити набагато швидше, адже саме пряма взаємодія з історією дасть змогу сформувати культурно-освічене суспільство, задасть поштовх у дітей бажання та вміння вчитися. Музейна педагогіка має спрямувати знання та здібності учнів до їхнього подальшого розвитку, розвинути корисні якості в умовах належної багатоступеневої системи музейної освіти, розроблення й запровадження у практику навчальних експозицій. Саме історія та музейна педагогіка мають створювати всі належні умови до виховання культурної свідомості майбутніх фахівців.

Аналіз актуальних досліджень. До дослідження даного питання долучилися такі дослідники як О.В.Караманов, який вивчав музейну педагогіку в навчально-виховному процесі, розкрив сучасні тенденції розвитку даного напрямку, В.В. Снагощенко про професійну підготовку майбутнього вчителя історії, Н.В.Отрох, який розкрив суть інноватики в музейній педагогіці, Д. Щербак, Р. Маньковська, О.В. Валенкевич, Н.О. Філіпчук і виховання нації, О.Г. Павлова, О. Квас, І. Земан про музейну педагогіку як інструмент розширення освітнього простору.

Визначення невирішених питань. Дана стаття спрямована на вирішення насамперед питання виховання культурного і освіченого напрямків через призму музейної педагогіки історичної освіти. Визначення напрямів розвитку виховання школярів в умовах нової української школи. Значення історичної науки в формуванні культурної свідомості школярів, майбутніх фахівців.

Завдання. - визначити напрямки формування культурно-освіченого розвитку школярів;

- дослідити музейну педагогіку в навчально-виховному процесі;
- визначити сучасні тенденції розвитку музейної педагогіки в Україні;
- окреслити характер професійної підготовки засобами музейної педагогіки;
- зазначити процес становлення і розвитку музейної педагогіки в Україні.